

איליה עם סלילי הקלטה מהקראת מנילת העצמות. אתמול, בעבודה שלו הוא רואה יותר ממקור הכנסה. צילום: רוני פרנש

הקוסם שהפך לסוחר בפריטים היסטוריים חושף איך המדינה מתייחסת למורשת שלה

בית המכירות הפומביות שהקים אייל איליה עשה לא מעט כותרות בתקופת פעילותו הקצרה. "אנחנו תורמים להנצחת ההיסטוריה יותר מהרבה מוזיאונים", הוא אומר

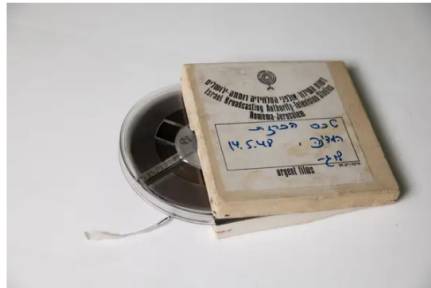
קריאת וו | שחר | | | | | |

עופר אדרת
התראות במייל
2022 25.05.55

"אתה לא מאמין אילו דברים מטורפים אנשים מחזיקים בבית", אומר אייל איליה, בן 49 ממודיעין, בהתלהבות ששמורה בדרך כלל לילד בפתחה של חנות צעצועים. מאז שנכנס לעסקי המכירות הפומביות, לפני שנתיים וחצי, הסיפק איליה לראות לא מעט פריטים היסטוריים שגרמו לו להחסיר פעימה. אבל שום דבר לא הכין אותו למה ששמר בביתו אדם שכנס במקרה בחוסך. "התחלנו לדבר והוא אמר לי שמהו שהוא היה ילד הוא שומר על קופסת נפרחים מיוחדת, שאבא שלו נתן לו", מספר איליה.

כשאיליה ביקר בביתו של האיש וראה את הקופסה, נחרד לשמוע את הסיפור שעומד מאחוריה. "אבא שלו היה אחד הסוחרים של אייכמן. אחר שנתנו אותו ושרפו את גופתו, הם לקחו ממנו מוכרת", אומר איליה. "הוא סיפר לי שהמון סוחרים לקחו חלקים מהגופה של אייכמן", אומר איליה.

סלילי הקלטה מהקראת מנילת העצמות. אתמול, לבקשת המדינה, הוציא בית המשפט צו מניעה שאסר למכור את ההקלטה הזו. צילום: רוני פרנש

- המדינה זרקה מוט היגוי של מטוס קרב ואז טענה שהוא נכס תרבות - עתירתה נדחתה
- לבקשת המדינה: ביהמ"ש עצר מכירה פומבית של מסמכי ארכיונים צבאיים

כשאיליה נשאל אם היה מוכן להעמיד את הפריט הזה למכירה פומבית הוא משיב בשלילה מחולשת. "ניאורנאצים ויוזו מוכנים לשלם מיליונים על דבר כזה, אבל אין מצב בעולם שהם יגיעו למכירה. זה דבר שצריך לזרוק לאסלה. זה מצמרר", הוא אומר.

בית המכירות שבבעלותו, "פנטגון", עשה הרבה רעש וסיפק לא מעט כותרות בזמן הקצר יחסית שבו הוא פועל. אחת הסיבות לכך קשורה בדמותו הצבעונית והחריגה של איליה, במקור מקריית נת והיום חושב מודיעין, נשוי ואב לשלושה. לפני שהקים את העסק עבד כקוסם שהופיע ברחבי הארץ תחת המותג "במבינו הקוסם". אחד משיאי הקריירה שלו היה הופע משותף עם צחי נוי. בהמשך עבר הסבה מקצועית והפך למנהל ובהמשך חזר — חלקית — לעולם הקוסמים, כשהפך לפורץ נספות שמספק שירותים גם למשטרה, למשרד הביטחון ולצה"ל. "זה תמיד נראה לי כמו קסם", הוא אומר.

על אחד הסלילים כתוב 15 במאי 1948. זו ההקלטה שבה שומעים את בן גוריון קורא בשמות האנשים שבאו לחתום על המנילה" **אייל איליה**

המעבר מעסקי הפריצות למכירת הפומביות אירע כשהבחין שלקוחותיו שומרים פריטים היסטוריים מעניינים בכספות שאותן בקרא לפרוץ. "נחשפתי לפריטים של גדולי האומה וחשבתי שגם אני יכול למכור כאלה", אמר. "הגעתי לאנשים שקנו או שיפצו דירה, מצאו כספת בקיר, וביקשו למכור אותה. בכספות כאלה מצאתי מסמכים של בן גוריון, בנין ושרת, תיעוד מהשואה תמונות של קציני ס"ס", הוא מסיף.

בסוף 2019 הקים איליה את בית המכירת שלו בפתח תקווה, ומאז ניהל כבר 30 מכירות. את ניסיונו בהופעות מול קהל הוא מניס גם לעיסוקו החדש, ומיצר לא מעט יחסי ציבור לעסק שלו. הוא עושה זאת, בין היתר, בפינה שהוא מניש במסגרת תוכנית הבוקר של ערוץ 13 וכן בשיווק אגרסיבי של הפריטים שהוא מוכר, תוך שימוש חריג בתיאורים מעולם יחסי הציבור. "פריט מוזיאוני", "מנה נדיר", "הודמנות של פעם בחיים להחזיק את היסטורית מדינת ישראל", הם חלק מהדוגמאות לפריטים שהוא מקדם באתר שלו בליווי הרבה מאוד סימני קריאה.

המעבר מעסקי הפריצות למכירת הפומביות אירע כשהבחין שלקוחותיו שומרים פריטים היסטוריים מעניינים בכספות שאותן בקרא לפרוץ

גלויה לציון הסכם השלום בין מצרים לישראל. צילום: פנטגון מכירות פומ

לצד תכולות של כספות יש מקורות חריגים נוספים שמספקים לו סחורה. פתי זבל, לדוגמה, לא מהסוג שזורקים אליו את שאריות המזון, אלא כאלה שאליהם מושלכים פריטים קצת יותר חשובים. כך בדיוק הגיעו אליו סלילי הקלטות של אירועים היסטוריים, שנשמרו במשך עשרות שנים ברשות השידור בירושלים, ועם פירוקה הושלכו לפח. "על אחד הסלילים כתוב 15 במאי 1948. זו ההקלטה שבה שומעים את בן גוריון קורא בשמות האנשים שבאו לחתום על המנדית", הוא אומר. "זו חלמאות, רשלנות, הם אשכרה זרקו את ההיסטוריה של המדינה לפח", הוא אומר על רשות השידור.

ברכה לרוד ולפולה בן גוריון מנכדם. צילום: פנטגון מכירות פומ

הטקס עצמו הוקלט במקור על תקליטים בידי חברת "צליל". בשנות ה-80 הועברה ההקלטה לסרט הקלטה מנגטי, ולימים התברר כי התקליטים המקוריים אבדו. בזכות בית המכירות פנטגון התגלה כי אפילו על ההעתק של ההקלטה המקורית לא ידעו ברשות השידור לשמו. המחיר שהוא ביקש עבורו נבחר. 50 אלף דולר מחיר פתיחה. איליה מעריך שיימכר בהרבה יותר מכך.

בסוף 2020, לבקשת המדינה, הוציא בית המשפט צו מניעה שאסר למכור את ההקלטה הזו. לאחר שאיליה הצליחה להוכיח למדינה כי אינו עובר על החוק בעצם מכירת סליל ההקלטה, היא מחקה את התביעה נגדו וקורב היא תימכר לצד סלילי הקלטה נוספים, שאת כולם זרקה רשות השידור: ראיון עם ראש הממשלה מנחם בגין, ראיון עם ראש הממשלה נולדה מאיר, סיקור ביקור נשיא מצרים אנואר סאדאת בישראל ב-1977 וסרטי הקלטה שכוללים ראיונות עם ראשי המטה הכללי ינאל וחיים בר לב.

”
כשאנחנו מוכרים פריטים מימי המחתרת, אז מדברים עליהם”
איליה איליה

בנות תיאטרון של דוד ופולה בן גוריון. צילום: פנחסן מכירת פומ

פריט נוסף שמכירתו הוקפאה ונודלה יזכרע בידי בית המשפט הוא מפתח שנהב גדול שקיבל הנשיא יצחק בן צבי מראש עירייה בלדברה ב-1962, "חוק המתנות לאנשי ציבור חוקק בשנת 1978 ולכן הפריט היה נשאר ברשותו של יצחק בן צבי", הסביר אליה מדוע הוא משוכנע כי גם פריט זה יימכר בסוף. אך התנגדה המתנה הו לדייו? במקרה הזה לא היה מדובר בכספת וגם לא בפח. משפחתו של בן צבי היא שמכרה את המתנה הו לצד פריטים נוספים מעובנו, ובהם גם הצואה שלו.

בשחה עם "הארץ" סיפרה אחת מבנות המשפחה, לקראת המכירה, כי מדובר ב"תקלה מצערת". לדבריה, "לא ידענו שיש משו בעל ערך. זה מאוד מצער אותנו. שאלנו את הילדים אם משהו רצה את זה (מפתח השנהב, ע"א). אף אחד לא רצה, הוא גם לא נראה טוב".

אלבום תמונות של פלמ"ח. צילום: פנחסן מכירת פומ

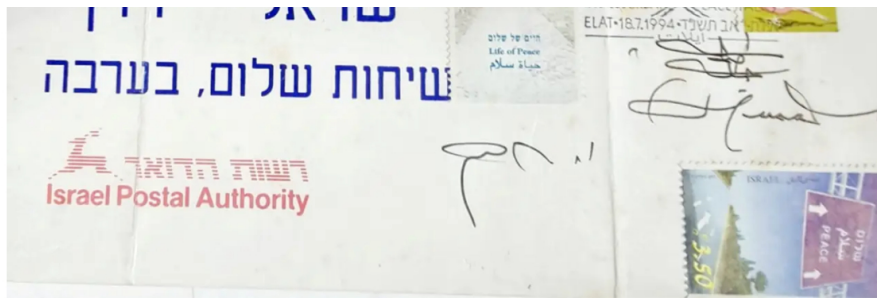
מוט הטיני. משרד הביטחון ניסה לטעון כי מדובר ב"נדבך בהיסטוריה של מדינת ישראל ויש לו ערך תרבותי, מחקרי והיסטורי"

אליה נכסה לא להיות שיפוטי כלפי הלקוחות שלו, אך מודה כי "לא תמיד הוא מבין איך אנשים מוכרים דברים". בחלק מהמקרים, לדבריו, ברקע לכך יש קשיים כלכליים. במקרים אחרים, אנשים מבקשים להיפטר מפריטים שירשו מהוריהם, בלי לדעת מה שווים וערכם. "לא הכל זה כסף, צריך גם להיות בן אדם", אמר אליה כשהוא מספר על מכירה של כמה פריטים שהיו שייכים לנאצים כמו תנים של קציני ס"ס ותעודות של חיילים נרמנים ממלחמת העולם השנייה. לדבריו, עומד ניצול שואה, שאסף אותם במכוון כדי לנמנע את הנעתם לניאציזם, וכעת נקדע לקשיים כלכליים וביקש למכור אותם. את המכירה מבצע אליה ללא עמלה.

בחדש שעבר שב אליה לכותרות. זה קרה כשבת המשפט דחה את תעית המדינה לעצור מכירה נוספת שעמד להוציא לפועל. במרכזה היה מוט הינו (סטיק) שלפי הנטען היה באחד ממטוסי הקרב של חיל האוויר, שהפציצו את הכור הגרעיני בעיראק ב-1981. שופט בית המשפט המחוזי בלוד, יעקב שפיר, מתח ביקורת חריפה על המדינה, שטענה כי מדובר "נכס תרבותי", וכתב בהחלטתו, כי לא נהנה בפריט הזה ככה כשהעבירה אותו להשמדה. משרד הביטחון ניסה לטעון כי מדובר ב"נדבך בהיסטוריה של מדינת ישראל ויש לו ערך תרבותי, מחקרי והיסטורי", אך אליה ועורכי דינו הצליחו להוכיח כי עד שהתנגל הפריט לידיו — איש לא מצא בו עניין.

"לא הכל זה כסף, צריך גם להיות בן אדם", אמר אליה כשהוא מספר על מכירה של כמה פריטים שהיו שייכים לנאצים

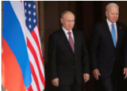

גליה לציין הסכם השלום בין ישראל לירדן | צילום: פנכטון מכירת פומ

לדבריו, איש חיל האוויר, שלקח את הסטיק הזה למזכרת, הוא שמסר אותו למכירה. כך הצליח אליה פעם נוספת להביך את הרשויות ולחשוף את האופן הלקוי שבו מתייחסים במדינה למרשתת ההיסטורית שלה. "התברר שעוד טיסיים לקוח למזכרת את הסטיק, ולא רק את הקסדה, שקיבלו באופן רשמי מחיל האוויר", הוא אומר. בעבודה שלו הוא רואה יותר ממקור הכנסה. "אנחנו תורמים להצצה של ההיסטוריה יותר מהרבה מוזיאונים, שמעט מאוד אנשים מבקרים בהם", הוא אומר. "כשאנחנו מוכרים פריטים מימי המחתרות, אז מדברים עליהם".

Recommended by

כתבות נוספות שעשויות לעניין אותך

 <p>ממוקד טובה לטיסות! / Sonovia / זו המסכה הכי</p>	 <p>ממוקד את Fabric ליניקטון החדש / GeekTime / סגס ענק הופך בשכונה</p>	 <p>הארץ / הייתי בטוחה שניפירד בגלל זה - שואלת בשביל חברה</p>	 <p>הארץ / הרסט "אגדת חורבן" ממשיך לצבור רלוונטיות</p>
 <p>ממוקד התחילתי לכתוב שמועיל ללב דקות זרה</p>	 <p>ממוקד חברת קרישוא / פרס תנה מתחרדת: קרקע להסקעה החל מ-149,000 שקל</p>	 <p>הארץ / פסגין משתמש בטקטיקה של היטלר, ביידין - אמר את הטקטיקה של...</p>	 <p>הארץ / הייתי חייבת לעשות את זה. הוא נילה די חורר - שואלת בשביל חברה</p>
 <p>ממוקד וואלה שטס / דרכן ברמני, איך עבד התהליך</p>	 <p>ממוקד matia / האקסטר' המסלים: אלה משקפי הבאייה הכי טרנדיים של הרגע</p>	 <p>הארץ / מתרבות הראיות שעלולות חסותן קורונה מספקים הגנה משמעותית...</p>	 <p>הארץ / ישבנו עם הנכבת הישראלית הבולטת של הרגע והבנו: יש מקום לפאניקה</p>

תגובות

שם

הניע שם שיעבד באיזר

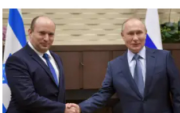

תגובה

משלוח תגובה מוזהר הסכמה לתנאי השימוש של אתר הארץ

סדרו את התגובות

על סדר היום

בראש החדשות: מלחמה באוקראינה | פוטין | תקיפה בדמשק | יואל מרקוס | רביב דרוקר | ערן זהבי | מרתון תל אביב

 <p>הוא שאל 16 אלף אנשים על מה הם מתחרטים. זה מה שנילה</p>	 <p>כשפוטין יוצא באופן ברור נגד המערב, יש רק צד אחד שעל ישראל לבחור</p>	 <p>זלנסקי: 137 אזרחים וחייילים אוקראינים נהרגו עד כה</p>
